

TAPT BARNDOM: Det er 1979 og borgerkrig i Uganda. Idi Amins skrekke regime går mot slutten. 20. mars blir Richard Kiwanuka født i den lille landsbyen Pabo nord i Uganda. En måned senere styrtes tyrannen Amin og flykter ut av landet.

Richard Kiwanukas første leveår er gode. Faren er lastebilsjåfør og livnærer familien med transport av matvareforsyninger. Faren jobber mye og Richard ser ham sjelden. Foreldrene kjøper et landområde, bygger hus og sørger med årene for at sønnen får skolegang.

På 8-årsdagen i 1987 kommer faren hjem med et par fotballsko. Det er en stor dag. Bare to andre gutter i landsbyen eier fotballsko. Fotballen blir Richards flyktige lykke i hverdagen. Men bare et år senere bryter helvetet løs.

Opprørshæren Lord Resistance Army, som har som mål å styre landet etter De ti bud, terroriserer, torturerer og slakter ned folk i Nord-Uganda. De slår til mot Richards skole, dreper 20 elever, seks lærere og kidnapper en hel skoleklasse. Richard er bare ni år gammel og glemmer aldri det han ser denne dagen. Barndommen går tapt. Han mister nattesøvnen. Årene som følger blir mer enn tøffe. Terroren holder ham lenge borte fra skolen, frykten jager familien ut av hjemmet og i skjul. I 1991 er Richard 12 år og han opplever mange bli drept. En gruppe soldater stormer landsbyen og dreper fire mennesker i nabohuset, et av ofrene er Richards beste venn. I 1992 blir søsteren hans drept i krigskaoset. Moren dør. Tynget av sorg.

« ... I 1993-94 kom jeg med på kretslaget i fotball, som den yngste. Men 4. juli 1994 ble solskinnsdagen kaldt for meg. Min beste venn dukket ikke opp på skolen. Vi ble fortalt at han og familien hadde blitt myrdet ... »

FLUKTEN: 29. april 1995. En venn av Richards familie dukker opp på Pabo secondary school. Mannen er betalt av Richards tante, han har dårlige nyheter og er kommet for å hjelpe 16 år gamle Richard Kiwanuka. — Din far er drept, og du er i livsfare, sier mannen. Faren hadde vært politisk aktiv. Det betyr at alle familiemedlemmer er i livsfare. Det er ingen tid å miste. Richard må flykte i skoleuniformen, alt han får med seg er en liten kladdebok, som han senere skal komme til å bruke til dagbok. Det bærer til fots gjennom jungelen. Richard og medhjelperen sover i bushen noen timer, våkner, tar seg videre med sykkel, får haik med bil. Den jagede unggutten kommer i sikkerhet på FNs hovedkvarter lenger sør i Uganda. Derfra skysses han til Nairobi i Kenya. Han settes på et fly. Uten anelse om hvor han skal, uten å vite hvilket liv han er på vei til.

5. mai 1995 lander han i Oslo. Han blør fra nese og ører etter flyturen. Han blir tatt imot av to menn. De sier at blodet kanskje skyldes lufttrykket i flyet, at Richard ikke er vant til å fly. Han transporteres til et asylmottak utenfor Oslo.

«Livet i Uganda er borte, et nytt liv i Norge har startet.... jeg var forvirret, og det var det kaldeste været jeg noen gang hadde opplevd ... jeg er i Norge, men hjertet og hjernen min er fortsatt i Uganda. Klokken er 23.45 og jeg lurer på hvorfor jeg fortsatt er i live!!!!????? Og hva er meningen med livet? Jeg skal liksom være lykkelig for å ha overlevd, men dette er den mest ensomme dagen i mitt liv, for jeg savner familien min ... »

«JEG ER CRAZY»: På asylmottaket blir han ført inn til en sykepleier som tar blodprøver. Richard får ikke vite hvilke prøver som blir tatt. Men noen dager senere blir han informert om at han er hiv-negativ og sykdomsfri. De første dagene på mottaket har han mareritt om død, at han selv blir drept. Han våkner våt av svette midt på nettene. Materialistisk har han fått det han trenger, men han har ingen å snakke med, ingen å betro seg til, ingen venner.

« ...12. mai 1995. Jeg blir CRAZY. I Uganda var jeg vant til å si hallo til folk på gaten. Jeg prøvde å gjøre det samme i Norge, men innså etter noen dager at det er jeg som er crazy. Jeg spurte en bussjåfør om nordmenn ikke hilser på hverandre eller sier hallo til hverandre. Han lo og sa at de kjenner jo deg ikke, slik er norsk kultur ...nå er klokken 02.00 og jeg får ikke sove ... »

Etter tre uker skal Richard overføres til et asylmottak i Bergen, Fagerdalen. Han settes på toget. Han har aldri tatt tog før og er livredd hver gang toget durert gjennom en tunnel på vei til Vestlandet. På Fagerdalen venter flere tunge dager og måneder. Nye venner på mottaket blir med jevne mellomrom revet bort foran øynene hans. De hentes av politiet og deporteres ut av landet. Han får flashback, traumene vender tilbake. Richard føler seg ikke trygg, selv om akkurat han er sikret permanent opphold i Norge. Livet føltes meningsløst. Richard føler seg uten verdi, uten identitet. Han streifes av tanker om å ta sitt eget liv.

Han får kontaktfamilie i Bergen og flytter inn i en leilighet hos familien Heitmann på Kokstad, sammen med Dennis fra Sudan. Han vurderer en stund å skifte identitet, ta kontaktfamiliens etternavn. Dagene er like tunge som før. Han må fylle dagene med mening, skaffe seg et nettverk. Han prøver å hente frem fotballen, den som hjalp ham i Uganda, men han synes det er for kaldt å spille fotball i Bergen. Richard oppsøker Bergen Atletklubbs boksetrening i Sentralbadets underetasje.

Det skal bli vendepunktet i livet hans.

REDDET AV GONG-GONGEN: 10. mars 1996. En ubeskrevet og farget juniorbokser entrer ringen i Kristiansand

**Min beste venn dukket ikke opp på skolen.
Vi ble fortalt at han og familien hadde blitt myrdet.**

FRA RICHARDS DAGBOK

Box Cup. Richard Kiwanuka fra Bergen Atletklubb har bare trent boksing i et halvt år. På rekordtid er han klar for sin første kamp. Han har ikke engang boksesko. Han går i ringen med et par gamle joggesko fra asylmottaket, men talentet er større enn utstyret. Han slår motstanderen knockout med et kroppsslag i 2. runde. Han får bestemannsprisen i sitt første stevne og blir det nye håpet i norsk boksing. Senere skal han bli tatt ut på juniorlandslaget og bli norgesmester.

«...da jeg startet å trene boksing var det som en terapi for meg. Jeg sluttet å ha disse marerittene, jeg fikk sove bedre og fikk matlysten tilbake.



MISTET ALLE: Richard Kiwanuka, 14 år gammel. Fotballen var lyspunktet, da han vokste opp nord i Uganda. Men borgerkrigen mørkla livet hans. Richard mistet kompisen Chris (t.v.) og familien. FOTO: PRIVAT

KAMP FOR LIVET: Richard fant livshåpet i en bokseklubb i Bergen. Allerede etter seks måneder bokset han sin første kamp, vant på knockout og fikk bestemannspris. I 1998, 19 år gammel, ble han tatt ut på landslaget. — Boksingen reddet livet mitt, sier han. I dag jobber han som barne- og ungdomsarbeider i Bergen kommune, han jobber med forebyggende arbeid og for å integrere innvandrerdømt gjennom idrett. FOTO: ATELIER PEDERS

